

Pavojingi atominiai žaidimai

Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Arvydas Anušauskas įspėja, kad Lietuva **neturi pasi- duoti rusų ir baltarusių spaudimui** atsisakyti savo energetinės politikos.

Stasys Gudavičius
s.gudavičius@diena.lt

- Akivaizdu, kad dviejų atominų elektrinių statyba šalia Lietuvos neprisideda prie mūsų ne tik energetinio, bet ir nacionalinio saugumo. Ar jūs manote kitaip? - paklausė „Vilniaus diena“ A. Anušausko.

- Projektai, kuriuos ketinama įgyvendinti Rusijos Kaliningrado srityje ir Baltarusijos Astrave, nepažįdina Lietuvos energetinio saugumo. Taip pat ekologinio saugumo.

Be to, koks – ekonominis, energetinis, ekologinis ar kitoks – saugumas yra sudedamoji nacionalinio saugumo dalis. Taigi, tenka sutikti, kad šie abu projektai tikrai nepažįdina Lietuvos nacionalinio saugumo, yra tam tikras iššūkis jam.

- Tačiau sustabdyti jų mes tikrai negalėsime?

- Čia turbūt nederėtų kalbėti apie projektų stabdymą. Mes tik galime, nepaisydami nieko, toliau stiprinti savo energetinį saugumą.

Be to, galime kalbėti ir jau akcentuojame tai, kad įgyvendinamos tokios projektus Rusija ir Baltarusija turi preciziškai laikytis tarptautinių sutarčių, konvencijų ir įsipareigojimų.

Kol kas galime konstatuoti, kad to nesilaikoma. Ypač Baltarusija, kuri planuoja statyti elektrinę Astrave, už pusšimčio kilometrų nuo mūsų sienos. Neries baseine, tačiau nėra įgyvendinusi visų griežtų saugumo ir tokių objektų statyboms keliamų reikalavimų, kurie išdėstyti atitinkamoje tarptautinėse konvencijose.

Beje, visiškai nedora dabar mojuoti tuo, kad Ignalinos atominė elektrinė stovi šalia Baltarusijos sienos, todėl esą ir dėl projekto Astrave negalime turėti pretenzijų. Yra puikiai žinoma, kad objektas Ignalinoje pastatytas dar tais laikais, kai jokios sienos ten nebuvo. Be to, dabar ši elektrinė yra sustabdyta, neveikia ir jau pradeda išmontuoti. Todėl tai joks argumentas už statybas Astrave.

- Seimas šią savaitę priėmė rezoliuciją, kuria paragino Baltarusiją vykdyti tarptautinius susitarimus dėl atominų elektrinių statybos. Toks įspūdis, kad gerokai per vėlai ėmėmės tokių žingsnių.

- Pirmiausia, nepasakyčiau, kad Lietuvos valdžia iki šiol tylėjo dėl Baltarusijos planų. Nuolat įvairiausiais lygiais buvo atkreipiamas Minsko dėmesys, kad elektrinės poveikio aplinkai tyrimai dar nėra pasibaigę, kad suderinta su mumis faktiškai nebuvo. Baltarusija tiesiog užversta mūsų diploma-

ty notomis, aplinkosaugos pareigūnų pareiškimais. Prieš metus buvo priimta ir kelių Seimo komitetų parengta rezoliucija.

- Dabar tie planai tikrai panašūs į realius, nors energetikos ministras Arvydas Sekmokas vis tiek dar viešai abejoja, ar tikrai Astrave atsisiras elektrinė. Kuo jis remiasi?

- Sutikčiau su ministru, kad dar toli gražu nėra šimtaprocentinio aiškumo. Tik vykdomos tokios triukšmingos viešųjų ryšių akcijos, lyg būtų viskas aišku.

Pavyzdžiui, iki šiol nėra jokių patvirtinimų, kas prisiims finansinius išpareigojimus dėl investicijų į atominę elektrinę statybas Baltarusijoje projektą. Prezidentas Aliaksandras Lukašenka tokių milijonų pinigų tikrai neturi.

Bandoma daryti įtaką toliau, galbūt stengiantis pakeisti Vyriausybę dabar arba po 2012 m. Seimo rinkimų.

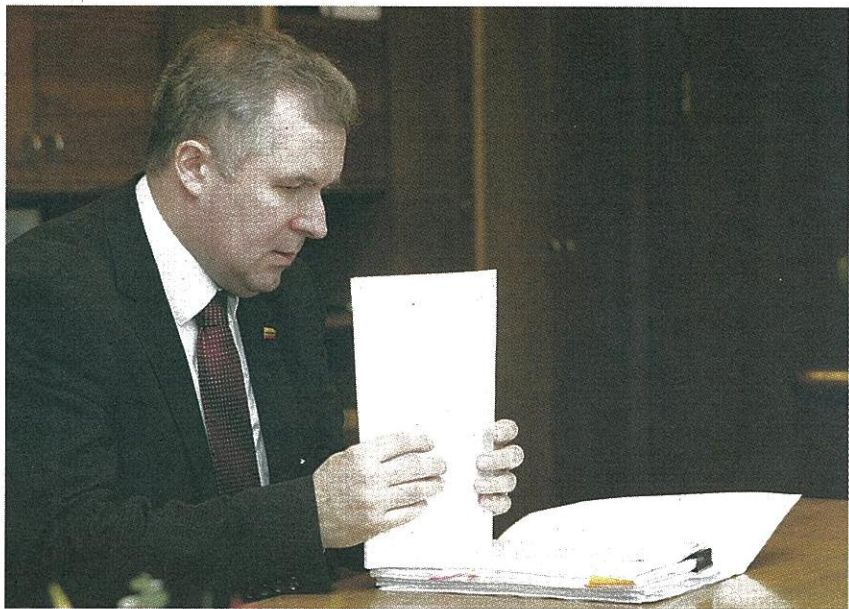
- Bet juk jau yra susitarimai su Rusija, kad ji padės ir netgi netrukus susitarimai dėl projekto finansavimo bus pasirašyti?

- Tik dėl tam tikrų dalių finansavimo, tik dėl tam tikrų investicijų. Nes tokių projektų įgyvendinimo finansavimas yra labai sudėtingas dalykas. Jis susideda iš daugybės dalių. Turiu šiokių tokių abejonių, ar tikrai A. Lukašenka norėtų, kad Rusija visus šimtu procentų finansuotų ar duotų gerokai daugiau nei pusę visų pinigų, reikalingų naujai atominėi pastatyti. Nes tada tai bus Maskvai priklausanti elektrinė, tik stovinti baltarusių žemėje.

Įvertinkime ir konkurenciją. Juk šiuo atveju kovojama ne tik dėl Baltarusijos, bet iš dalies ir dėl Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos elektros rinkų. Kodėl turėtų A. Lukašenka į rusų rankas atiduoti galimybę dalyvauti šių šalių elektros rinkose, siulyti joms savo elektrinę pagamintą elektrą?

Taigi šimtaprocentinio aiškumo tikrai dar nėra. Bet kad norima parodyti, jog projektas tikrai bus vykdomas, tai čia akivaizdu. Rusija stengiasi pasinaudoti atominės projekto Baltarusijoje kaip spaudimo Lietuvai priemone.

- Ar tai reiškia, kad projektas Astrave vis dėlto gali baigtis niekuo? Ne per bangi tokia spaudimo priemonė? Be to, kalbama,

■ Versija: A. Anušauskas mano, kad baltarusių atominė elektrinė netoli Vilniaus gali būti tik spaudimo priemonė Lietuvai. Šarūno Mažeikos (BFL) nuotr.

kad aikštelė Astrave lyginama, gyvenamieji namai statomi, žodžiu, ruošiamasi realiai įgyvendinti elektrinės projektą.

- Mums kol kas sunku prognozuoti, kaip susiklostys situacija. Iš tikrųjų, naudojamas tuo, kad Lietuva jau turi tokiems klausimams. Hipotetinė situacija galėtų būti ir tokia: Rusija gali vieną dieną pasakyti mums, kad ji nemeris atominės statybos Baltarusijoje, bet Lietuva už tai turi nesipriešinti elektrinės statybai Kaliningrado srityje. Visai įmanomas ir toks scenarijus, nors jis ir įvardytas kaip hipotetinis.

O tai, kad toje aikštelėje lyginama žemė, kasami kažkokie tuneliai ar netoli statomi gyvenamieji namai, dar nereiškia, kad elektrinė tikrai atsisiras. Konkretaus projekto dar nėra. Ir įstatyminės bazės nėra. Branduolinių specialistai nėra atvažiavę į Baltarusiją.

Tik neturi susidaryti įspūdis, kad tikrai netikiu, jog elektrinė Baltarusijoje jokiū būdu neatsisiras. Ji gali atsirasti. Todėl mes ir turime dėti pastangas, kad, jeigu ji atsirastų, tai vyktų pagal visus griežtus tarptautinius reikalavimus.

- Neigdami, kad pastatys nesaugią elektrinę, baltarusiai visuomet gali apeliuoti į tai, kad prieš dvidešimt penkerius metus jie labiausiai nukentėjo nuo Černobylio katastrofos.

- Tai deklaratyvus pareiškimas. Nes jeigu jie iš tikrųjų siektų, kad objektas būtų visiškai saugus, patikimas ir kaimečiai dėl jo neprieštarautų, jie pirmiausia vykdytų tarptautines sutartis ir konvencijas. Kol jie ignoruoja kaimečių pareiškimus, kalbėti apie saugų objektą netenka.

- O Kaliningrado srityje tikrai visų tempu vyksta statybos? Sako, ten dirbama ir naktimis šviečiant proektoriams.

- Taip, bet pastatyta elektrinė turi turėti ir rezervinės galios, ir jungtis. Kol kas ji statoma be viso to. Todėl čia daug kas priklauso ir nuo Lietuvos valdžios pozicijos. Jeigu dabar mes siekiame savo energetinio saugumo, vykdomė savo projektus, dabar rusams didžiausias galvos šausmas yra mūsų Vyriausybės pozicija. Norima tą poziciją keisti jau dabar, siekiant, kad Lietuva nusileistų, imtų remti projektą Kaliningrade, prisidėtų prie rezervinių galių ar jungčių stiprinimo bei statybos ir Vakarų, kad toje elektrinėje pagaminta elektrą galėtų būti paroduodama ne tik pačiai Lietuvai, bet ir Vakarų Europai.

Pakeisti Lietuvos Vyriausybės pozicijos šiais klausimais rusams nepavyksta. Jie tai puikiai mato. Todėl bandoma daryti įtaką toliau, galbūt stengiantis pakeisti Vyriausybę dabar arba po 2012 m. Seimo

rinkimų, tikintis, kad ji pakeis Lietuvos principinį nusiteikimą. Taip bandoma užtikrinti, kad Kaliningrado atominė būtų statoma ir ne liktų izoliuota.

- Ar Rusijos ir Baltarusijos įgyvendinami atominų elektrinių projektai nekeičia mūsų planų? Gal neverta mums siekti Visagaine pasistatyti naujos elektrinės?

- Pagrindinės elektros vartotojos šiame regione bus ES narės – Baltijos valstybės, Lenkija, Skandinavijos valstybės, kai bus pastatyti atitinkami elektros tiltai. Taigi, mes su europiečiais būsimė vartotojai, mes ir turime apsirūpinti atitinkamomis galiomis. Tai energetinio saugumo klausimas – elektrinė turi stovėti mūsų teritorijoje. Elektros pirkimas iš rusų, baltarusių ar kitų ES nepriklausančių valstybių neatitiks energetinio saugumo apibrėžties.

- Bet Rusija visa savo galia bandys pasipriešinti elektrinės Lietuvoje statyboms?

- Jau priešinosi. Žinome iš pernykščio konkurso, iš kurio paskutiniu momentu pasitraukė Pietų Korėjos bendrovė „Kepeco“. Žinome, koks konkurse dalyvausiomis įmonėms buvo darytas spaudimas, kokie teikiami pasiūlymai dalyvauti energetiniuose projektuose Rusijoje. Tad tie įrankiai yra išnaudojami.

Vilniaus diena

KARŠTOJI LITVA: 212 2022 REKLAMOS SKYRIUS: 261 3654 PLATINIMO TARNYBA: 261 1688 PRENUMERATORIS SKYRIUS: 261 1688 RUŠALAIKIA: (8 46) 397 767

ISSN 1822-7791
© 2007 „Diena Media News“
Labdarių g. 8, 01120 Vilnius
Tel. (8 5) 262 4242.
E. paštas: info@vilniausdiena.lt

„DIENA MEDIA NEWS“
VYRIAUSIASIS REDAKTORIUS
Remigijus Jurgaitis - 262 4242
„VILNIAUS DIENOS“ VYRIAUSIASIS REDAKTORIUS
Raimundas Čelenevičius - 219 1371

VYRIAUSIOJO REDAKTORIAUS PAVADUOTOJAI:
Asta Cibienė - 219 1368
Evaldas Labanauskas - 219 1372
MIESTAS:
Šarūnas Čerminuskas - 219 1385
Dovilė Jablonskaitė - 219 1381
Lukas Miknevičius - 219 1386
Jarata Žuolytė - 279 1389
LIETVAI:
Stasys Gudavičius - 219 1390
UŽBŪIS:
Asta Kuznecovaitė - 219 1378
PASAULIS:
Julijana Galitsarskis - 219 1376

EKONOMIKA:
Jolita Skiniulytė (redaktorė) - 219 1379
SPORTAS:
Romas Poderys - (8 37) 302 258
Mantas Stankevičius - 219 1383
SEŠTADIENIS:
Marijona Jasaitienė (redaktorė) - (8 37) 302 275
Darius Selenis - (8 37) 302 276
TV DIENA:
Agnė Klimčiauskaitė (redaktorė) - 219 1380

RINKODAROS SKYRIUS: 279 1378
REKLAMOS PARDAVIMO SKYRIUS:
261 3655, 261 3659, 261 3654,
261 3000, 261 9655, 279 1370
faks. - 279 1379
SKELBIMŲ SKYRIUS: 261 3653
SKELBIMŲ SKYRIUS SPAUDOS RŪMŪSE:
(Laisvės pr. 60, 1221 kab.)
tel./faks. - 242 8065
PRENUMERATORIS SKYRIUS: 261 1688
PLATINIMO TARNYBA: 261 1688

Visi kontaktai: vilniaus.diena.lt/dienarastis/redakcija

Maketai „Diena Media News“ leidybos centras. Spausdinti „Poligrafijos grupė Mūkusala“. Rankraščiai nerencaujujami ir negrąžinami. Už skelbimų ir reklamų turinį redakcija neatsako. Raide R pažymėti straipsniai yra užsakyti ir apmokėti. Tiražas 5000. Tiražo audytį vykdo „Moore stephens Vilnius“.